

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torej zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 80, za 1/2 strani K 40, za 1/4 strani K 20, za 1/6 strani K 10, za 1/12 strani K 5, za 1/30 strani K 250, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Slava Tebi, ki si nas kmete ljubil!

Kmečki stan, srečen stan!

Stajerc" izhaja vsaki ponedeljek, datiran z dnevom naslednje nedelje. Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računajo naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptujju, gledališko poslopje števil. 3.

Štev. 48.

V Ptujju v nedeljo dne 1. decembra 1912.

XIII. letnik.

Vojna na Balkanu.

Mirovna pogajanja razbita. — Adrianopol in Skutari nezavzeta. Bulgari se izmučeni pri Tšataldži umikajo. — Soloniki prepirna točka. — Avstrijsko-srbski spor zavlečen. — Besedoloma Srbija. — Rusija v škripcih. — Vojna nevarnost za nas.

Na balkanskih bojiščih se pravzaprav ničesar odločilnega zgodilo. Poskusi, da bi se uredničili premirje, so se izjalovili in boji se nadaljujejo. Turške trdnjave Skutari in Adrianopol so še nezavzete. Sploh kažejo Bulgari vse znake hude utrujenosti, tako da je pričel turška armada pri Tšataldži naprej prodirati.

Zanimivejši je spor med Avstro-Ogrsko in Srbijo. Srbija in njena pokroviteljica Rusija se z vsemi kriplici trudi, da bi rešitev tega spora do končane sedanje vojne zavlekla. Zato hoče Srbija šele po vojni glede neodvisnosti Albanije in srbskega pristana ob Adriji govoriti. Avstrija stoji seveda neomajeno na svoji itak mali zahtevi. Treba bode še dneve in tedne potrpežljivosti, predno bode kocka odločila mir ali vojsko.

Naravnost evropejski škandal pa je ravnanje Srbije glede avstrijskih konzulov. Brčkone je res, da konzul Prohaska še živi. Srbija se je na našo zahtevo v toliko udala, da je pustila v svrbo natančne preiskave konzula Edl v dotične kraje odpotovati ter mu je obljubila popolno prostost in varnost. Komaj pa je prišel konzul Edl v Üsküb, so mu Srbi že velike težave delali. In ko je odposlal avstrijski vladi poročilo o preiskavi, so Srbi najvažnejše točke tega poročila zahrbrtno izbrisali. Prelomili so torej na balkanski način svojo obljubo. Ta srbski zločin zamore imeti najhujše posledice, ki se bodejo pač hitro pojavile. Vsaka druga velevlad bi prevzetnim Srbom že davno usta zamašila. Rusija je zahrbrtna kakor vedno. Ali za vojno je brčkone nepripravljena in poleg tega ima s Kitajci in Japonci dovolj opraviti. V splošnem

bi se dal položaj v tem trenutku tako-le označiti: Srbija se hoče z zavlečenjem spora okrepčati, pri temu pa prezira mednarodne pravice in obljube; — Rusija se noče preveč izpostavljati nevarnosti; — Nemčija stoji zvesta kakor skala ob naši strani; v splošnem je položaj boljši in upanje ohranitve mira večje. Naši Avstriji pa se na vsak način ni treba bati ne vojne ne slabega mira.

(Glej zadnje telegrame na strani 6.)

Mirovna pogajanja.

Kakor pravijo zadnja poročila, so se mirovna pogajanja med Turčijo in Bulgarijo brčkone že razbila. Turški zastopniki od tega niti blišati nečejo, da bi se morala posadka Adrianopla podati. Bulgarske zahteve so mnogo previsoke, pogum turške armade raste z vsakim dnevom, medtem ko je bulgarska že izmučena in obupana. Vojna se bode brčkone z vso močjo nadaljevala.

Adrianopol.

Velika ta trdnjava, ki so jo bulgarski in srbski vojaki popolnoma obkolili, stoji še vedno nepremagana. Turška posadka je vse dosedanje napade odbila. Položaj Bulgarov je postal jako neugoden in v nekaterih krajih so se morali že jako daleč od trdnjave umakniti. Turki so napravili več izpadov, pri katerih je na obeh straneh jako veliko vojakov padlo.

Saloniki.

V tem nekdanjem cvetočem trgovinskem mestu vlada zdaj pravcata anarhija. Avstrijska kolonija

dviga najhujše obtožbe zoper Grke, ki povsod v mestu ropajo in morijo. Grški vojaki silijo v hiše in plenijo grozovito. Prstane iz prstov in uhalk iz ušes trgajo prbeivalcem, ženske omadežujejo, moške in otroke pa koljejo. Ti „krščanski“ zmagovalci vpeljali so rop in umor v mestu, ki je še danes veliki vojaški tabor. Kajti iz ljubosumnosti nočeje ne Grki ne Bulgari mesta zapustiti. Govori se, da je prišlo med grškimi in bulgarskimi vojniki že do hudih preprirov in bojov. Neki bulgarski voditelj je izjavil: Saloniki ne bode nikdar grški pristan; prihodnja bulgarska vojna veljala bode Grški in to menda že v 3 mesecih. Notranji spor med balkanskimi zavezniki postaja sploh vedno očitnejši in jasnejši.

Skutari.

Mala turška trdnjava Skutari, ki je imela prve napade izdržati, stoji še vedno nepremagana. Črnogorci igrajo zljaj že naravnost smešno vlogo. Srbe kličejo na pomoč! „Kralj“ Nikita je zdaj sam prevzel vrhovno povelje. Pa Turki mu nočejo pod nož, kakor kolzički. Posadka trdnjave Skutari je v svoji hrabrosti res vzorna.

Preobrat na vojnem polju?

Pod tem naslovom priobčuje „Grazer Tagblatt“ članek, kateremu posnemamo sledeče: Bil bi v zgodovini nezaslišani slučaj, ako bi vojaško tako močna država kakor je Turčija bila poražena od tako slabotnih nasprotnikov, kakor so balkanske države. V tem slučaju bi bili vzroki v drugih zadevah, zlasti v koruptni in zanemarjeni upravi iskat. Dejstvo je, da so nasprotniki Turčiji nepripravljeno napadli; k

Drži se zemlje!

Pripovedka, maloruski pisal Andrej Vereteljik. (Posl. Podravski.) (2. nadaljevanje.)

»Ti tncji nas pripravijo ob življenje«, je dejala. »Med ljudmi se niti pokazati ne smem. Pa tudi za teboj bodo kazali odslej s prstom ter kričali kriminalist!«

In revno Ivanovo ženo so polile vroče solze.

»Ze sam vidim, da nam ni mogoče prebiti s takšnim sosedom«, je dejal. »A kaj hočemo!«

»Evo, veš kaj, mož? Kosta ti je bil dobro svetoval, pojdi še sedaj k njemu. Kar poreče on, to tudi učinimo.«

»Hej, žena, ne draži me!« zakričal Ivan na ženo ter jo pogleda s strašnimi očmi. »Ali si mar res že misliš, da je tvoj mož že tako bedast, da mora h Kosti zahajati po razum? Jaz imam, hvala Bogu, pameti še sam dovolj!«

In ne čakajoč, kaj mu odvrne žena, zaropata Ivan z durmi ter jezen odide iz hiše. Na dvorišču priteče k njemu njegov desetletni sin. Z obema rokama se je držal za nos, iz katerega mu je curkoma tekla kri.

»Kaj ti je?«

»Fricjev Janez je zalučal va-me kamen.«

»Čemu?«

»Za prazen nič. Igral sem se na naši ulici, on pa je splezal na plot ter me pital s kriminalistom. Rekel sem mu: »Pazi, da ti sam ne končaš življenja v ječi!« Takrat pa je on pobral kamen in ga vrgel va-me.«

»To je kazen božja«, zastoka Ivan. Fant vteče v hišo, da se ondi vmiye, k Ivanu pa pristopi mlajši sin ter jame potihoma govorniti:

»Jaz vam, oče, nekaj povem, toda ne povejte tega materi, ker nam je mati prepovedala to izpovedati. Ko vas ni bilo tukaj, so Fricjevi fantje po cele dneve presedeli na našem vrtu ter tudi odnesli vse raz njega. Ko so enkrat prišli mati ter jih hoteli pregnati, so jeli po nas metati grude in zadeli so mater s kosom opeke v levo stran. Mati so zastokali ter odšli v hišo. Rekli so, da ne vstrajajo več dolgo.«

Vsaka beseda malega fanta je rezala kakor nož Ivanovo srce. Molčal je, toda premagovala ga je jeza in obup.

»Tukaj se tudi ne vzdržimo«, reče Ivan sam sebi. Rad bi bil v tem hipu zbežal nekam daleč in daleč, samo da vsega tega ne bi več slišal niti videl. Kesal se je, da je spustil Frica v sosedščino ter radi tega prišel v tak nemir in nesrečo. Spomnil se je bil na Kosto in na njegov svet, toda Ivan ni hotel nanj niti misliti.

IV.

Še istega dne zvečer je sedel Ivan v krčmi pri Šumilu ter se zalival z žganjico.

»Čuj me, Šumil! Ti mi moraš svetovati, toda dobro. Svetuj, Šumil, ker le malo manjka, da se mi srce ne razpoči zlasti.«

»Oj, Ivan, znana mi je tvoja stiska, toda težavno ti je svetovati v njej. Vi bi se radi znebili svojega so-

seda, toda z njim ne opravite ničesar. Zamorem vam dati samo eden svet, da prodaste svoje gospodarstvo ter se sami umaknete nezgodni.«

»Umakniti se?« spregovoril Ivan prestrašen. »Umakniti se iz koč, katero sta pokojni oče in mati pozidala s svojimi rokami? Umakniti se raz tega sadnika, kjer sem bil odrasel? Iz tega zemljišča, ki so ga obdelovale moje roke? Šumil, ali si ti človek, ali sama hudoba?«

Vendar Šumil ni molčal. Jel je dokazovati Ivanu, da mu v rojtni vaši ne bo več mogoče živeti, da bode s slehtrni kazal za njim s prstom ter ga pital s »kriminalistom.«

In Ivan je poslušal Šulima, pozabil na to, kar je bil še pred hipom govoril o ljubezni do očetove grude. Strah pred tem, da ne bi postal zasmeha vseh vaščanov ter razburjen po žganjici, ki mu jo je Šumil nalival v izobilju, je odbijal od sebe te problemke navezanosti na očetovsko grudo ter se upiral Šulimu, češ, da bi se on moral umakniti sovražniku.

»Vendar, kam se hočem umakniti?«, vpraša Šulima Ivan.

»Ali je mar svet res tako majhen?« mu ta odvrne. »Čujte me, Ivan, svetovati vam hočem dobro. Svetoval sem vašemu očetu, naj kupi polje za grmom in oče mi je bil za ta nasvet hvaležen vse svoje žive dni. Pa tudi vam sedaj dobro svetujem. Prodajte zemljišče, idite v Ameriko in ondi postanete gospod. Jaz poznam nekega gospoda v mestu, ki vas tjakaj odpošlje. Za denar, ki ga dobite tukaj, si lahko kupite v Ameriki

temu je pripomogla še izjava velevlasti, da ne bodejo spremembe statusa quo na Balkanu dopustile. Ko je vojna že cele tedne trajala, je Turčija še vedno mobilizirala. Glavna me Turčije leži ravno v Aziji, kjer onemogočijo oddaljenost in slabe prometne razmere hitro združenje vojaštva. Zato se je nepripravljena Turčija morala začetkoma na vseh črtah umakniti. Balkanske države so takoj zadnji bajonet v boj postavile in so tako pravzaprav več dosegle, nego so sploh doseči hoteli. Zdaj pa so politične zahteve nakrat ves drugi položaj vstvarile. Na zahodu so se balkanski zavezniki že pričeli pripraviti; vsled tega je njih moč oslabela. Na vzhodu se je moč bulgarske armade ob turških množicah tako obrabila, da ne more naprej. Turčija se je vstavila pri Tšataldži in zaupa v moč svoje zadnje armade, tako da je celo mirovne pogoje odklonila. Ako se ji v resnici posreči, zopetni napad bulgarske armade odbiti, postane položaj zaveznikov jako kritičen. Potem so nezmožni, Turčijo z orožjem v priznanje njenega poraza in v sklepanje miru prisiliti; tako bi morali potem zimsko vojno pričeti; njih pretirane zahteve bi poleg tega še tuje velevlasti prisilile, da posežejo vmes. Tako bi z a m o g l o priti do popolnega preobrata na bojišču. Za to možnost govori tudi zgodovina. V vseh vojnah, ki jih je Turčija v 19. stoletju peljala, bila je od proglasitve vojne presenečena brez izvršene mobilizacije. Ali po težkih porazih je Turčija zopet zbrala svoje moči in je dosegla zopet velike zmage. Neki odlični diplomat je dejal: „Turki potrebujejo vedno občutljivi udarec; potem šele se zberejo in dobio zopet odločnost ter moč!“

Srbija mobilizira proti nam?

Ogrski listi poročajo, da izvršuje Srbija velike mobilizacije in zbira vse svoje vojaštvo ob avstrijskih mejah. Po našem mnenju Srbija zdaj ne more imeti mnogo vojaštva na razpolago, ker marsiča veliki del njene armade proti morju, drugi del pa pomaga Bulgarom pri obleganju Adrianopla. Srbska jezica Avstrije ne more strašiti.

Slaba vest Srbije.

Proti Avstriji tako ošabni Srbi so pričeli trdnjavo v Belgradu še bolj utrjevati in vlačijo vanjo največje kanone ter jo pripravljajo za boje. Noč in dan delajo. 40 vjetih Albancev ni hotelo pri tem delu pomagati; srbski stotnik Malinovič je pustil ednostavno vseh 40 mož ustreliti. Taka grozodejstva Srbov nad neoboroženimi jetniki se množijo.

dvakrat toliko jemlje, ter boste gospodarili, da se boste kar smejali . . .“

Cudno so donele te besede Ivanu v ušesih. Poslušal jih je kot nekakšno mično godbo. „Postaneš gospodar, kupiš dvakrat toliko zemlje —“ te besede so vpijanile Ivana, predstavile mu kakor v prikazni bogato krajino Ameriko, v kateri postane on bogat in kjer ga nihče ne bo pital s „kriminalistom“ . . . Te besede so končale enkrat za vselej borbo, ki jo je imel še pred trenutkom v svoji duši, razrešile vprašanje, ki se mu je vsiljevalo, češ, ali se mar spodobi zapustiti zemljo, poškopljeno z znojem ter s krvjo svojo in svojih očetov? S pobešeno glavo je predsedel Ivan nekaj časa. Premišljeval je, kdo neki kupi njegovo zemljišče, v čegave roke pride ono? In vprašal je potem Šulima.

„Resnica“, odvrne Šulim nekako v zadregi. „Na to pa res nisva mislila. V tem tiči kavelj. Kdo v vasi bo hotel kupiti vaše gospodarstvo ter pošati Frica sosed? Ali se mar ljudje niso dovolj nagledali vašega življenja s Fricem?“

„Da, to je resnica.“
„Nu, jaz vam vendar-le najdem kupca . . . Nemara se celo sam Fric ne bo branil ga kupiti!“

„Tega si on ne učaka!“ zakriči razjarjeni Ivan, „Slehmemu prodam, samo ne Fricu! Išči Šulim, kupca, oda Frica mi ne imenuj!“

Ivan odide razjarjen iz krčme. Ni vedel, revež, da mu njegova jeza ne prinese sadu, da ga pajk že ima v svoji mreži, iz katere se ne izmota več, ker Šulim je bil prav za prav le od Frica plačan posrednik zastran prodaje njegove kmetije.

Ivan pride domov. Otroci so spali, toda žena je ležala na postelji ter stokala. Ovohala je mahoma vonjavo žganjice ter se zjokala.

„Tega mi je še treba v moji nesreči! Ko jameš pijančevati, pa me kar živo pokoplji v zemljo ob enem z mojimi otroci.“

(Naprej prihodnjič.)

Ruska mobilizacija.

Tedne sem že zbira Rusija ob avstro-ogrski meji velike množice svojega vojaštva. Uradno se sicer trdi, da je to le „poizkušna“ mobilizacija, a tej trditvi nikdo ne veruje. Iz Cernovice poročajo, da so ob bukovinski meji že velikanske množice ruskega vojaštva zbrane. Vsi ruski mostovi ob meji so vojaško zastraženi. To dejstvo pač ne dokazuje tolikokrat naglašano rusko miroljubnost.

Velika vojaška naročila.

Iz Essena poročajo, da so dobile nemške in belgijske fabrike smodnika in orožja izredno velika naročila. V teh fabrikah se dela zdaj dan in noč, da bi se ta naročila efekturala. Bulgari so hoteli na Nemškem letalne stroje kupiti, pa se jim je to odločno odklonilo. Srbska vlada je v Zagrebu (!) naročila 10.000 vojaških škorenj; upati je, da jih bode tudi plačala.

Rusko-kitajski spor.

Prav odločilnega pomena za nakrat zopet nastopivšo rusko pohlevnost je spor, ki je nastal med carjem-batjuški in republiko Kitajsko. Gre se za Mongolsko, ki je stala doslej popolnoma pod kitajsko oblastjo. Rusija bi to velikansko pokrajino rada pogotnila in njeni zahrbtni politiki se je res posrečilo, uresničiti nekako rusko-mongolsko pogodbo, glasom katere bi bila Mongolska vsaj na papirju popolnoma neodvisna, v resnici pa seveda popolnoma pod kuratelo Rusije. To se Kitajski ni pustila dopasti. Vložila je pri vseh velevlastih odločni protest in izjavila, da hoče obdržati svojo nadvlado nad vsi Mongolsko. Tako je prišlo do spora in, kakor pravijo poročila, tudi že do mobilizacije. Japonska se je baje združila s Kitajsko. To bi pomenilo seveda za Rusijo velikansko nevarnost, tako da bi vsa njena azijska politika napovedala bankrot. Rusije je pač podobna tistemu, ki je hotel na dveh stolih sedeti, pa je sredi na tla padel . . .

Proti Mladoturkom.

Turška vlada je vse merodajne voditelje mladoturškega gibanja aretirala. Dolži jih dejanj, ki so in bodejo i z a n a p r e j t u r š k i d r ŕ a v i š k o d o v a l i . — Poroča se tudi, da hoče turška vlada ustavo odpraviti in Turčijo zopet v absolutistično državo spremeniti. Ustavno življenje češ da je na Turškem povzročilo le velikansko škodo. Potrjena ta vest še ni.

Vojska na Balkanu

vznemirja sedaj ves svet. Kajti tudi Avstrija je hudo prizateta. Zato se vrši

**v nedeljo dne 1. decembra t. l.
ob pol 10. uri dopoldne**

**v dvorani Vereinshausa v
Ptuju**

važni shod.

Dnevni red:

Vojska in Avstrija.

Pridimo vsi, razgovorimo se o položaju in dokazimo, da je in ostane naše srce zvesto Avstriji!

Vodstvo „Štajerčeve“ stranke.

Naša zlata slovenska mladina.

Mladina je že vjelekd nezrelih svojih nazorov najbolj izpostavljena hujskajočim vplivom. Mlada duša še ne prebavi resnobe življenja, še nima utrjenih nazorov in tava v vednem navdušenju kakor v megli naprej . . . Zato pa je politika

fanatizma in hujskarije ravno za mladino izredno nevarna.

Opozarjali smo že mnogokrat na pogubne posledice politične hujskarije slovenskih prvakov obeh strank med mladino. Koliko škoda, koliko nesreče povzročila je ta hujskarija. Kako posurovi mladino, kako jo moralno in gmotno uničuje! Mladeniška društva in zveze so mnogokrat prava gnezdišča propalosti in posurovosti. Pretepi, pijančevanje, poboji, sovraštva, ki je vsega zmerno, naravno pokvarjenje, — to so posledice politične hujskarije med slovensko mladino.

Najhujše pa se opazuje plodove politikovanja med slovenskimi študenti, ki obiskujejo v Gradcu na Dunaju ali v Pragi visoke šole. Vbogi očetje pošljejo svoje sinove tja, da bi se tam kaj pričeli, da bi si vstvarili s težko prisluženimi očetovimi groši boljšo bodočnost. Mladi fantalini pa upravljajo tam v mestih svoj čas in očetov denar, na njih knjigah se zbira prah, v njih glavah pa pajčovina. Brigajo se le za politiko . . . To dejstvo pa je postalo naravnost nevarno, odkar je zašla slovenska politika na rob veleidajstva, kakor opazujemo to zlasti v zadnjem času. Kar stari slovenski politikarji mislijo in čutijo, pa z lepimi besedami prikrivajo, — to povedo slovenski na ta slab način vzgojeni študentovski fantički naravnost in odkrito. Ker zdaj v teh nevarnih časih vse slovensko časopisje hvalisa in se poteguje za nam tako sovražno Srbijo, mislijo slovenski študentje, da morajo tudi oni v tujini svoja protiavstrijsko mišljenje pokazati.

Dokaz temu je žalostni in sramotni slučaj, ki se je preteklo nedeljo na Dunaju, torej v avstrijski prestolici, tako rekoč pred obličjem našega cesarja zgodil. Bilo je tako-le:

V srbski cerkvi na Dunaju (Landstrasse) so obdržali zahvalno mašo ob priliki zmag balkanskih držav. Maša je bila ob pol 11. uri končana. Potem se je zbralo okroglo 150 slovenskih, hrvatskih in srbskih študentov v manjših skupinah. Hoteli so vprizoriti na cesarskem Dunaju demonstracijo. Korakali so skozi Schwarzenberggasse pred splotja srbskega in bulgarskega konzulata. Tam so prepevali črnogorske in srbske pesni. Hoteli so potem še pred ruski konzulat iti. Ali na Rennwegu so se jim stražniki nasproti postavili. Študenti so hoteli kordon stražnikov pretrgati, ali policija je potegnla sablje in je dijake razgnala. V Kärntnerstrasse so se fantje zopet zbrali in so naprej demonstrirali. Uprli so se policajem. Tudi so pričeli z neverjetno predrznostjo „živio Srbija“ in „Doli z Avstrijo“ klicati. Zdaj je policija energično nastopila in je 15 študentov aretirala. Medtem se je zbralo veliko občinstva, ki je bilo vsled protiavstrijskih klicov do skrajnosti razburjeno. Dunajčani so planili po študentih in so jih hudo pretepli. Pomagali so največje kričaje aretirati in velezidajlske te izgrede zadušiti. Viharno je pričelo občinstvo „živela Avstrija“ klicati. Aretirane študente so oddali deželni sodniji.

To je resnično poročilo sramotnega tega dogodka. Ti nabujskani študentje hočejo avstrijski uradniki postati! Ti hočejo, da se jih na Dunaju spoštuje kot goste. Ti fantalini se delajo kot nekaki cvet slovenskega ljudstva . . . Zdaj bodejo mesece dolgo v ječi sedeli, očetov denar je izgubljen, njih bodočnost je uničena . . . In kdo je kriv? Tisti zločinski srbski in ruski agenti ter hujskači, ki jih imamo toliko na Slovenskem, — tisto slovensko časopisje, ki meni, da je Avstrija le igračica za poldivje balkanske narode! Trpela bode le zaslepljena mladina, — pravi prvaški povzročitelji pa sedijo za pečjo in si zadovoljno manejo roke, ker mislijo, da so zopet Avstriji pred vsem svetom veliko škodo povzročili . . .

Slovensko ljudstvo, kedaj se bodeš otreslo svojih srbofilskih in rusofilskih zapeljivcev?!

SUKNA in modno blago za gospode in gospe
priporočila izvozna hiša 140
Prokop Skorkovsky in sin
v Humpolecu na Češkem.
Vzorci na zahtevo franco. Zelo zmerne
cene. Na željo hočem dati takoj izdelovati gospodске oblake.

ZEPHIRE